

Ierosināta lieta par normu, kas atceļ iespēju mantot lauksaimnieku priekšlaicīgās pensijas kapitālu

2016. gada 16. februārī Satversmes tiesas 1. kolēģija ierosināja lietu „Par Ministru kabineta 2015. gada 14. aprīļa noteikumu Nr. 187 „Grozījums Ministru kabineta 2004. gada 30. novembra noteikumos Nr. 1002 „Kārtība, kādā ieviešams programmdokuments „Latvijas Lauku attīstības plāns Lauku attīstības programmas īstenošanai 2004. – 2006. gadam””” atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 105. pantam”.

Apstrīdētā norma

Ar apstrīdēto normu ir svītroti programmdokumenta „Latvijas Lauku attīstības plāns Lauku attīstības programmas īstenošanai 2004. – 2006. gadam” 12.3.2. apakšnodeļas sadaļas „Priekšlaicīgā pensionēšanās” „a” apakšpunkta vārdi „Ja atbalsta saņēmējs mirst periodā, kurā ir spēkā noslēgtais līgums par priekšlaicīgās pensijas saņemšanu, viņa ikmēneša pensiju par atlikušo periodu turpina izmaksāt personai, kurai saskaņā ar nacionālajiem tiesību aktiem ir apstiprinātas mantojuma tiesības.”

Augstāka juridiska spēka norma

Satversmes 105. pants: „Ikvienam ir tiesības uz īpašumu. Īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm. Īpašuma tiesības var ierobežot vienīgi saskaņā ar likumu. Īpašuma piespiedu atsavināšana sabiedrības vajadzībām pieļaujama tikai izņēmuma gadījumos uz atsevišķa likuma pamata pret taisnīgu atlīdzību.”

Lietas fakti

Eiropas Savienības Padomes regula Nr. 1257/99 nosaka atbalsta pasākumus lauku attīstībai. Citastarp tā paredz gados vecākiem lauksaimniekiem iespēju pārtraukt lauksaimniecisko darbību un aiziet priekšlaicīgā pensijā. Programmdokumentā „Latvijas Lauku attīstības plāns Lauku attīstības programmas īstenošanai 2004. – 2006. gadam” norādīts, ka šāds pasākums rada iespēju gados vecākiem saimniecību īpašniekiem, kuri nevēlas vai dažādu iemeslu dēļ nespēj turpināt un attīstīt saimniecisko darbību, nodot (atdot, pārdot, dāvināt) saimniecību citai personai, saņemot priekšlaicīgas pensionēšanās atbalstu. Savukārt Ministru kabineta 2004. gada 30. novembra noteikumi Nr. 1002 „Kārtība, kādā ieviešams programmdokuments „Latvijas Lauku attīstības plāns Lauku attīstības programmas īstenošanai

2004. – 2006. gadam” paredzēja, ka lauksaimniekam piešķirto pensiju par atlikušo periodu turpina maksāt viņa mantiniekiem. Ministru kabinets 2015. gadā grozīja šos noteikumus, izslēdzot normu, kas paredzēja iespēju mantot pensiju.

Pieteikumu Satversmes tiesā iesniedza Administratīvā rajona tiesa, kuras izskatīšanā ir lieta par mantotās priekšlaicīgās pensijas izmaksas pārtraukšanu. Administratīvajā rajona tiesā ir vērsušās kāda lauksaimnieka, kuram šāda pensija savulaik piešķirta, mantieces. Līgums par priekšlaicīgo pensionēšanos paredzēja, ka pensiju lauksaimniekam vai viņa mantiniekiem maksā līdz 2021. gadam, taču tās izmaksu pārtrauca 2015. gadā – pēc apstrīdētās normas pieņemšanas.

Apstrīdētā norma esot pieņemta tādēļ, ka lauku saimniecību no pensijā aizgājušā lauksaimnieka parasti pārņemot viņa radnieki, proti, potenciālie mantinieki. Tādējādi radnieki saņemot gan lauku saimniecību, gan iespēju mantot pensiju. Savukārt konkrētajā Administratīvās rajona tiesas izskatāmajā gadījumā saimniecību bija pārņēmusi cita persona. Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka apstrīdētā norma pieņemta, vispusīgi neizvērtējot faktisko situāciju, proti, neņemot vērā gadījumus, kad saimniecību pārņem persona, kas nav konkrētā lauksaimnieka mantinieks. Apstrīdētā norma bez leģitīma mērķa ierobežojot personu īpašuma tiesības, turklāt vispār neesot ticis vērtēts samērīgums starp sabiedrības ieguvumu un privātpersonu pamattiesību ierobežojumu.

Tiesas procedūra

Satversmes tiesa ir uzaicinājusi Ministru kabinetu līdz 2016. gada 16. aprīlim iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lietas sagatavošanas termiņš ir 2016. gada 15. jūlijs. Par lietas izskatīšanas procesa veidu un datumu tiesa lemj pēc lietas sagatavošanas.

Relīze sagatavota ar mērķi veicināt izpratni par Satversmes tiesā izskatāmajām lietām. Tā nav uzskatāma par nolēmuma daļu un nav saistoša Satversmes tiesai. Spriedumi, lēmumi un cita informācija par Satversmes tiesu atrodama tiesas mājas lapā www.satv.tiesa.gov.lv.

Līna Kovalevska

Satversmes tiesas priekšsēdētāja palīdze
Lina.Kovalevska@satv.tiesa.gov.lv
67830748, 29813216